

שְׁעַל גְּבֵי הַפֶּתַח ואותו חלון היה רשות היחיד, ומכאן שמותר לו לאדם העומד ברשות הרבים לנעול ברשות היחיד. **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שׁוֹק שָׁל צְמָרִים** - מוכרי צמר הָיָה, אבל רבי יוסי אינו חולק בדין אלא בפרטי המקרה⁸⁷:

משנה י

נָגַר - מִין בְּרִיחַ אוֹ יתד המשמש כמפתח לנעול בו את הדלת **שְׁיֵשׁ בְּרֵאשׁוֹ גְּלוֹסְטְרָא** - כדור עגול כמין רימון, ועל ידי גלוסטרא זו ראוי הנגר לשימושים נוספים כגון לדוך בו פלפלים; **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר** לנעול בו את הדלת בשבת, שלדעתו אין עליו תורת כלי ואסור לטלטל משום מוקצה, **וְרַבִּי יוֹסִי מַתִּיר** שכיון שיש בראשו גלוסטרא יש עליו תורת כלי, ואף על פי שמלאכתו לאיסור, מותר לטלטלו לצורך גופו כגון לנעול בו את הדלת.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מַעֲשֵׂה בְּכַנְסֵת - בית הכנסת **שֶׁבְּטַבְּרַיָּא שְׁהָיוּ נוֹהֲגִין בּוֹ** - בנגר עם גלוסטרא הָתֵר לנעול בו בשבת, **עַד שֶׁבָּא רַבִּן גַּמְלִיאֵל וְהִזְקִינִים וְאָסְרוּ לָהֶן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:** לא כך היה המעשה, אלא **אָסוּר נִהְגוּ בָּהּ, בָּא רַבִּן גַּמְלִיאֵל וְהִזְקִינִים וְהִתִּירוּ לָהֶן** כיון שסוברים שהחמירו בטעות:

איסורי שבות במקדש ובמדינה

משנה יא

נָגַר הַנְּגַרֵּר - בריח הקשור בחבל שבדלת ונגרר בארץ, ונראה כאילו אינו קשור - **נוֹעְלִים בּוֹ בְּמִקְדָּשׁ** שאין איסורו אלא משום שבות, ולא גזרו שבות במקדש,

ביאורים והרחבות

87. בגמרא מבואר שמשנתנו **חסורי מחסרה** ויש להוסיף בה בדברי רבי מאיר: וכן לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח בכרמלית, בכרמלית ויפתח ברשות היחיד, אלא אם כן עשה מחיצה גבוהה עשרה טפחים. ועל כך הקשו לו חכמים משוק של פטמים שהיה בירושלים (שדינה של ירושלים ככרמלית, כיוון שדלתותיה ננעלות בלילה). ומובא בגמרא שלעניין כרמלית חזר בו רבי מאיר, אך חכמים חולקים עליו אף לגבי רשות הרבים, וסוברים שמותר לעמוד ברשות היחיד

ר' עובדיה מברטנורא

הואיל וקשור הוא אלא מפני שנגרר מיחוי כבונה ואין שבות במקדש: והמונח. שאינו קשור כלל הוי בנין ממש. ור' יהודה סבר לא הוי בנין ממש אלא מיחוי כבנין, ובמקדש לא גזרו משום שבות. והנגרר אף במדינה מותר הואיל וקשור אע"פ שאינו תלוי. והלכה כר' יהודה: **יב מחזירין ציר התחתון**. של דלת, שכל זמן שלא יצא העליון נוח להחזירו ואין כאן בנין: **אבל לא במדינה**. גזירה שמא יתקע, דהוי מלאכה: והעליון **כאן וכאן** אסור. דכיון דיצא עליון כולו נופל והוה ליה כבונה: רבי יהודה אומר כו'. דס"ל אין בנין בכלים וליכא אלא שבות ובמקדש לא גזרו על השבות. ואין הלכה כר': **יג מחזירין רטיה**. כהן שהוצרך לעבוד עבודה בשבת ונטל רטיה שהיתה על גבי מכה שעל ידו כדי שלא תהא חוצצת בין בשרו לעבודה, מחזירה ע"ג מכתו לאחר העבודה דאי לא שריית ליה להחזירה ממנע ולא עביד עבודה: **אבל לא במדינה**. גזירה שמא ימרח הרטייה, וחייב משום ממחק: ואם בתחלה. שלא היתה קשורה

אבל לא במדינה - מחוץ למקדש, שהואיל ונגרר על הארץ אינו ניכר שעומד לנעילה ואין עליו תורת כלי. **והמונח** על הקרקע ואינו קשור כלל בדלת - **פאן וכאן** - במקדש ובמדינה **אסור** משום איסור בונה.

רבי יהודה אומר: המונח שאינו קשור כלל לדלת - **מתר** לנעול בו **במקדש** בשבת, שכיון שייחדו מערב שבת לנעול בו, זהו רק איסור שבות, **והנגרר** על גבי הקרקע והוא קשור לדלת, מותר לנעול בו בשבת אף **במדינה** שהואיל והוא קשור ניכר שהוא עומד לנעילת הדלת:

משנה יב

מחזירין ציר התחתון של דלת שיצא ממקומו רק **במקדש** מכיון שאין שבות במקדש, **אבל לא במדינה** שמא יתקעהו בפטיש. **והעליון** - ציר עליון של הדלת שיצא ממקומו - **פאן וכאן** - בין במקדש ובין במדינה **אסור** להחזירו מפני שהוא בנין ממש.

רבי יהודה אומר: אף **העליון** מותר להחזירו **במקדש** כיון שאין בניין בכלים, **והתחתון** מותר להחזירו אפילו **במדינה** ואין חשש שיתקעהו, כיון שקל להחזירו:

משנה יג

מחזירין רטיה - תחבושת **במקדש** - כהן העובד במקדש והסיר תחבושת מעל מכתו כדי שלא תחצוץ בין בשרו לעבודה, התירו לו להחזירה כדי שלא ימנע

מלעבוד במקדש, **אבל לא במדינה** גזירה שמא ימרח שהיא תולדת ממחק. **אם** בא אדם להניח רטיה על מכתו **בתחלה** - **פאן וכאן אסור** ואפילו במקדש, שזו שבות לצורך עצמו ולא לצורך גבוה.

ביאורים והרחבות

ולפתוח ברשות הרבים וכן להפך, ואין חוששים שמא יביא את המפתח לרשות שהוא עומד בה (כפי ששינונו לעיל במשנה ד).